

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

În franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350

FRF 400

În alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :

DM 100 - Fr. Eiv. 90 - L. St. 35

USA 60 sau echivalent

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 41 12 03 79

Numărul 279

22 ianuarie 1997

LA POARTA EUROPEI

Reconstruirea țării necesită bani pe care nu îi avem. Atragerea capitalurilor străine ca și repatrierea celor românești ce s-au expatriat în anii tranziției este indispensabilă. Fostul regim nu a reușit nici una nici alta din cauza neîncrederii pe care o provocau metodele etatiste, corupția și arbitrarul guvernării sale. În plus, nerespectarea angajamentelor luate față de Fondul Monetar Internațional (FMI), au compromis creditul relativ de care România beneficiase după prăbușirea Ceaușeștilor, și datorat celor două miliarde de Dolari pe care le avea în rezervă. În viitoarele luni nu ne putem aștepta ca FMI să fie darnic, chiar dacă schimbarea de guvern înlesnește negocierile.

Sumele pe care le oferă FMI sunt, de altfel, limitate și nu pot rezolva problemele țării. Sprijinul FMI este însă hotărâtor prin faptul că celelalte organisme internaționale, diferitele state și, în cele din urmă, investițiile capitalurilor particulare străine vor fi influențate de atitudinea Fondului față de România.

Nu ajunge însă ca FMI să ne fie favorabil.

Capitalurile vor veni numai în funcție de interesul pe care mîna de lucru și piața românească le pot oferi investitorilor străini. Strategia economică românească și opțiunile noii guvernări vor fi, deci, determinante pe acest plan.

Desigur, este important și felul în care aceasta strategie poate fi adusă la cunoștința investitorilor particulari. În februarie, noul președinte va veni în Occident să prezinte politica sa la OCDE, oamenilor de afaceri occidentali întruniți la Davos și reprezentanților Uniunii Europene de la Bruxelles.

□

Opțiunile guvernului nu pot ignora posibilitățile actuale dar nu trebuie nici să se limiteze la acestea. Pentru moment, posibilitățile României sunt din cele mai reduse. În schimb, perspectivele sunt vaste fiindcă necesitatea de a ne integra în Europa impune mari transformări și ridicarea nivelului de trai la cel din restul continentului. Suntem poate țara cu cele mai multe nevoi, deci și cu cele mai mari perspective din întreaga Europă de Centru.

În cei șapte ani de tranziție, România, cu 23 milioane de locuitori, n-a totalizat sub formă de credite și investiții străine nici măcar zece miliarde USD față de aproape o sută de miliarde USD investite pentru cei 16 milioane de locuitori din fosta RDG.

Disproporția este de 1 la 14 între sumele pe locuitor obținute de România și cele investite în

landurile din Estul Germaniei. Ca urmare, la noi, valuta a fost folosită cu precădere pentru acoperirea consumurilor curente, iar restul, consacrat investițiilor, nu a compensat nici pe departe uzura vechilor instalații. Deoarece, sub un anumit nivel, investițiile nu mai ajung să compenseze consumul și uzura, la începutul anului 1997, potențialul economic românesc este încă net inferior celui din decembrie 1989.

Spre a opri regresul și a ieși din stagnarea existentă, economia românească va avea nevoie de două la trei ori mai multe investiții decât cele din ultimii șapte ani. Totalul corespunde la peste 4 miliarde de dolari pe an și nu este decât un minim, posibil dar greu de atins în contextul actual.

Chiar realizînd asemenea investiții am rămîne departe de obiectivul european care, folosind procedeul Germaniei de Est, s-ar situa în jur de 15 miliarde USD pe an. Spre pildă, numai costul a 2500 km de autostradă revine la cca 5 miliarde USD, iar reabilitarea urbană și construcția anuală a 10.000 de locuințe după standarde europene va depăși această sumă. Multe alte cheltuieli de infrastructură se vor adăuga. Firește că cele mai

Mihai KORNE

pag. 3

Președintele României, Emil Constantinescu se va afla în zilele de 5 și 6 februarie la Paris, ca ultima etapă a deplasării sale începută prin participarea la Forumul de la Davos (1-2 februarie) și continuată cu întâlniri la cel mai înalt nivel la Bruxelles în cadrul NATO și Uniunea Europeană. Vizita la Paris este prilejuită de invitația adresată de Donald Johnston, secretarul general al OCDE pentru a prezenta o conferință privind situația economică a României și perspectivele integrării țării noastre în acest important organism economic internațional, treaptă esențială pe calea integrării României în Uniunea Europeană - în care vecinele noastre Ungaria, Republica Cehă și Polonia se află deja. Emil Constantinescu a răspuns pozitiv și la invitația dlui Thierry de Montbrial, directorul Institutului Francez de Relații Internaționale (IFRI) unde, pe 5/II, la ora 18, va prezenta o conferință despre România și Europa în pragul secolului XXI.

Cu ocazia vizitei la Paris, președintele Constantinescu va întâlni la ambasada română, în cursul zilei de 5 februarie, diaspora, "parte integrantă a poporului român".

IMAGINI ȘI REALITĂȚI

Imaginea României preocupă, pe drept cuvînt, guvernul nou ales. Soluția adoptată prin crearea unui minister al informației nu este cea mai fericită fiindcă evocă rolul ministerelor propagandei. Nici tentativele din vremea Ceaușeștilor ca ambasadele să înfrumusețeze imaginea țării nu au reușit. În prezent, cu o presa liberă și cu ziaristi sau oameni de afaceri străini în țară, imaginea nu poate ascunde realitatea. Imaginea se face în țară și va fi bună sau rea, după cum vor fi realitățile.

Rolul ambasadelor va fi să deschidă porțile în toate domeniile, începînd cu cel al economiei, de ameliorarea căreia țara are mare nevoie. Nu trebuie nesocotite nici celelalte aspecte. Actualul corp diplomatic nu a fost recrutat în aceasta optică. Chiar și cei care nu erau formați pentru spionajul militar, economic sau al diferitelor diaspore, au fost impregnați de atmosfera Securității. Ca și în celelalte ambasade comuniste, funcționarii și familiile lor trăiau ca într-un lagăr, cavsi-izolați de țara în care lucrau. Sinuciderea de la Paris din anii '80 a fost un

exemplu tragic.

Atmosfera s-a schimbat prea puțin în anii tranziției și noii ambasadori, chiar cînd nu fuseseră compromiși cu regimul precedent, și-au însușit, cu rare excepții, moravurile vechi.

Noul guvern poate și trebuie să schimbe cadrele și mai cu seamă metodele, dacă vrem ca diplomația română să-și îndeplinească misiunea de a promova interesele țării și nu cele ale unui partid. Rolul Ministerului de Externe va fi decisiv și va trebui el însuși să reziste la tentația de a plasa oameni de partid sau colaboratori ai vechiului sistem.

Vor trebui mai cu seamă oameni integri și nepartizani. Este inadmisibil ca, în ajunul sosirii președintelui României la Paris, listele și adresele celor 1975 de votați, dintre care 1765 au votat pentru el, să nu se regăsească în computer pentru a-i invita pe cei pe care Emil Constantinescu vrea să-i vadă.

Un adversar onest este preferabil unui partizan labil. Așa zisul profesionalism sau experiența foștilor diplomați nu este cea mai bună referință. Meseria se învață, caracterul, nu!

Țara se va reconstrui cu oameni temeinici și trebuie reprezentată după aceleași criterii.

M.K.

"În fiecare zi, din buzunarul fiecăruia dintre noi sunt furaja bani. În fiecare zi, din avuția națională sunt înstrăinate în interes personal bunuri și valori. În fiecare zi, România devine mai săracă, bugetul statului devine mai fragil și viitorul nostru mai nesigur. În fiecare zi, sume imense de bani sunt deturnate din mersul lor firesc și înură în conturile unui grup restrâns - dar din ce în ce mai puternic - de oameni. În ultimii șapte ani, acești oameni au pătruns în toate structurile puterii, în fostele guverne, în fostele parlamente, în jurul fostului președinte, în justiție, poliție, în armată, în serviciile speciale, în lumea bancară. (...)

Începem acum acțiunea de recuperare a banilor dumneavoastră. Prin această campanie mai urmărim un obiectiv, cel puțin la fel de important ca acela material. Vrem să refacem autoritatea instituțiilor statului. Vrem să redăm oamenilor cinstiți din această țară încrederea în ei înșiși (...). Convingerea că drumul muncii cinstite este singurul adevărat (...), să însuflăm tinerilor dorința de a munci și a trăi din muncă și să stărpim odată pentru totdeauna ideea îmbogățirii prin furt sau prin înșelăciune. (...)

Presei îi revine meritul de a fi tras primul semnal de alarmă în legătură cu aceste fenomene devastatoare (...). Din păcate, situația reală, așa cum mi s-a dat s-o aflu cu mijloacele pe care le are la

îndemână șeful statului, este mai gravă decât am putea crede citind ziarul sau privind la televizor... astăzi, corupția și criminalitatea organizată reprezintă fenomene care pun în pericol siguranța națională. (...)

În fața unei asemenea provocări nu mai e timp decât pentru acțiune... În combaterea acestui flagel nu vom ține seama nici de poziția socială, nici de avere, nici de apartenența politică, nici de grade de rudenie. Vom ține seama numai de lege. Și vom începe cu cazurile cele mai grave. (...)

Ca președinte am datoria să coordonez personal această luptă așa cum guvernul are datoria să gestioneze corect și în folosul dvstră sumele pe care le vom recupera. În același timp însă, am și obligația de a garanta caracterul democratic al acestei acțiuni de amploare... Nu vom începe o vindătoare de vrăjitoare, ci un război de apărare. Inamicul e deja pe teritoriul nostru, ne sleiește resursele, ne nesocotește tradițiile și interesele legitime, ne spune la ureche că orice încercare de împotrăvire e în zadar, că în România se fură și se va fura mereu. (...)

Vă chem pe dumneavoastră, milioanele de femei și de bărbați cinstiți din România să punem capăt acestui flagel, vă chem să spunem nu cererilor de mită, drogurilor, mărfurilor despre care știm că provin din contrabandă...

Am vorbit suficienți despre lege sau Constituție. A venit momentul să le respectăm. Și respectându-le pe ele să ne respectăm și pe noi.

(fragmente din discursul televizat al președintelui Emil Constantinescu din 8 ianuarie 1997)

În 7 ianuarie Emil Constantinescu a convocat la Consiliul Superior de Apărare a Țării (CSAT) și, în cursul reuniunii, a hotărât înființarea Consiliului Național de Acțiune împotriva Corupției și Crimei Organizate, coordonat de președintele statului și din care fac parte: Victor Ciorbea, miniștri de interne, de externe, de justiție, apărare națională, procurorul general, președintele Curții de Conturi, directorul SRI, directorul SIE, consilierul prezidențial pentru apărare națională și comisarul Gărzii financiare.

Emil Constantinescu a avertizat pe conducătorii tuturor instituțiilor implicate în combaterea crimei și corupției - cărora le-a cerut să pună capăt blocajelor și tergiversărilor și acuzațiilor reciproce - că "pasivitatea organelor de stat abilitate prin lege să facă ordine nu este altceva decât complicitate la corupție. Ea va fi tratată ca atare."

□ Chiar în 8 ianuarie au fost arestați Sever Mureșan - acuzat de a fi obținut credite nerambursate de miliarde de lei la Credit Bank și Dacia Felix, pe care a falimentat-o - și Horia Mircea Hossu. Cele două arestări au fost fugerătoare, încât nici avocatul lor, Nicolae Cerveni n-a prins de veste. Pe 9 ianuarie s-a decis prelungirea mandatelor de arestare ale lui Florin Botezatu și M. Răducanu, cercetați pentru fals și bancrută frauduloasă, cu prejudicii de câteva milioane de mărci germane.

□ Pe 10 ianuarie Miron Cozma a fost convocat la Parchetul General. În baza unui mandat de arestare pentru 30 de zile, a fost depus în arestul IPG din Calea Rahovei. Operația s-a desfășurat într-o perfectă discreție. Ortacul național e acuzat de subminarea puterii de stat (delict care se pedepsește cu 5 pînă la 15 ani), infrațiune contra siguranței circulației pe căile ferate și nerespectarea regimului armelor.

Reamintim principalele sale isprăvi. În martie 1990 este ales lider al Ligii sindicatelor din Valea Jiului. 14 iunie 1990 minerii sub comanda lui evacuează brutal manifestații din Piața Universității, schilodesc studenți și intelectuali pe străzile Bucureștiului, devastează laboratoare ale Universității București și săli ale Arhitecturii, redacții și sedii ale partidelor istorice. 10 iunie 1991 Miron Cozma accidentează mortal pe Roza Drăghici și este condamnat la doi ani cu suspendare. 24 septembrie 1991 minerii lui Cozma ocupă acceleratul 244 la Petroșani și, după ce la Craiova agresează pe prefect și un general, descind la București. Două zile atacă sediul guvernului cu pietre și sticle incendiare. Asediul se termină doar cînd purtătorul de cuvînt al președinției, Alexandru Mironov, anunță demiterea guvernului Roman "pentru că a dovedit că nu poate governa într-o situație

dificilă". 27 septembrie, Ion Iliescu, care s-a întreținut cu o delegație a minerilor, anunță că revendicările lor sunt acceptate și conflictul este "închis". Bilanțul - trei morți: Andrei Frumușeanu, Aurica Crăiniceanu și Nicolae Lazăr, militar în termen; 455 de oameni spitalizați, pagube de 86 milioane lei. Dosarul penal pe numele lui Cozma pentru subminarea economiei naționale n-a fost finalizat. 2 august 1993 - exploatarea miniere din Valea Jiului fac 9 zile grevă generală. Pagube: 4,176 miliarde lei. 12-20 februarie 1994, minerii din Regia Autonomă a Lignitului fac grevă generală. Pe 18 februarie, sosește ca pacificator Virgil Măgureanu. Cozma încetează greva. Pagubele: 1,6 miliarde lei. Dosarul întocmit lui Cozma pentru agresarea unui polițist nu a fost finalizat. 24 iulie 1994 Cozma nu vrea să plătească biletul de intrare la discoteca Hippodrom de la Mamaia drept care gărzile lui îi atacă cu sprayuri paralizante și bastoane pe paznicii localului. Februarie-mai 1996 - Cozma declară că a intervenit pe lângă Putere pentru mafiotul Zaher, cu care minerii lui au relații de afaceri. 24 mai 1996 - Cozma și gărzile lui devastează complexul "Vegas" din Petroșani (pagubă de 32 milioane lei) și agresează fizic trei persoane. Parchetul din Hunedoara, care anchetează cazul cere pedepsirea lui Cozma, dar dosarul rămîne nefinalizat. 25 august 1996 - în timpul meciului de fotbal Jiul-Dinamo, Cozma îl bate pe fotbalistul Dănuț Lupu. 3 noiembrie 1996 - Cozma nu reușește să obțină un mandat de senator independent.

□ Pe 11 ianuarie, Emil Constantinescu a primit o delegație a minerilor din Valea Jiului, cărora le-a explicat că i se vor respecta drepturile cetățenești lui Miron Cozma, dar el nu poate fi judecat în stare de libertate.

140 de minerii au cerut să fie arestați cu el,

dar cum nu i-a ascultat nimeni, au renunțat... Pe de altă parte s-a făcut o listă cu semnături însă, curiozitatea ziarștilor a descoperit că o parte din semnatari erau persoane din afara Văii Jiului... Organizatorii marșului din Petroșani al celor 200 de minerii de la Lonea și Livezeni, au fost amendați fiindcă manifestația nu fusese autorizată. În schimb, Comitetul directoral centralei sindicatelor miniere a declarat într-un comunicat că este de acord cu arestarea și pedepsirea lui dacă este vinovat. Pe de altă parte, Inspectorul șef al Poliției din Hunedoara și prefectul județului s-au deplasat în Valea Jiului pentru a da explicații și a evita violențele. De altfel a fost numită o comisie de anchetă care să analizeze situația minerilor.

□ C.V. Tudor a criticat cu violență arestarea lui Cozma, iar Ion Iliescu a dat două declarații succesive. În prima considera că arestarea lui Cozma este "exagerată" și politizantă. În a doua, că arestarea lui Cozma "se putea opera încă de atunci (septembrie 1991)...". Dar el n-a fost decât "o frunză purtată pe ape". Să ne amintim ce spunea Ion Iliescu în 15 iunie 1990, adresîndu-se minerilor pedepsitori: "Vreau să mulțumesc conducătorilor dvstră, inginerului Cozma (...). Știm că avem în dvstră un sprijin de nădejde. Cînd va fi nevoie vom apela". Cum o te poți sprijini cu nădejde pe o frunză...?

□ A fost arestat Dumitru Crăciun, unul dintre cei care i-au mînat pe minerii în 13-15 iunie 1990 la București. Devenit patron al mai multor societăți la Deva, el este cercetat pentru contrabandă. A introdus în țară mărfuri cu acte

pag. 3

"Justiția trebuie să-și facă datoria chiar și cu prețul aflării adevărului" (Nicolae Ulieșu, purtător de cuvînt SRI)
(Academia Cașavenicu)

multe lucrări nu necesită decât în parte capital străin. Pentru moment însă capitalul particular disponibil în România este limitat iar statul nu ajunge să acopere nici măcar cheltuielile de funcționare zilnice. În consecință, avem de ales între a face lucrările de modernizare cu capitaluri străine, să le amânăm sau să le cîrpin după vechiul sistem. Putem evalua implicațiile diferitelor opțiuni folosind exemplul autostrăzilor.

□

Autostrada București-Pitești urmează a fi renovată de stat cu ajutorul unui credit de 100 milioane USD al Băncii Europene (BERD). Ca și restul șoselelor, întreținerea ar rămîne în sarcina statului dacă acesta finanțează lucrările și rambursează împrumutul BERD. În schimb, folosirea autostrăzii ar fi în continuare gratuită.

Un proiect mai amplu de construire a 500 de km de autostradă între Pitești-București-Giurgiu și Constanța, evaluat la un miliard de dolari, a fost prezentat de o firmă străină, care se angajează să-l finanțeze în totalitate în schimbul unei concesiuni pe 30 de ani și instaurării unei taxe plătită de fiecare automobil sau camion care ar folosi rețeaua. Dat fiind procentajul scăzut de automobiliști și camionagii din România față de ansamblul populației, credem mai echitabil ca cei care se vor folosi de autostradă să plătească decât ca plata să fie în sarcina bugetului și deci a întregii populații. Soluția prezintă avantaje și pe plan tehnic. Un constructor care trebuie să adune cîștigurile din taxele percepute în viitorii 20 sau 30 de ani va face o lucrare mai trainică decât întreprinderile care se mulțumesc să o dea în folosință statului cu cel mult o garanție de zece ani. Iar statul n-a întreținut niciodată drumurile bine și schimbarea de guvern nu va schimba moravurile peste noapte.

Elementul determinant nu este însă cel economic, ci implicațiile sale sociale și politice.

Statul român nu are și nu va avea bani cîta

vreame salariile românești nu vor ajunge la nivel european deoarece impozitele încasate, directe ca și indirecte, sunt plătite cu precădere de salariați și de taxele pe consumul populației. Bugetul trebuie să asigure în primul rînd nevoile sociale: ajutor de șomaj, îngrijire medicală, învățămînt dar și întreținerea drumurilor obișnuite, a căilor ferate și toate acele activități de bază pe care nici o întreprindere particulară nu le poate asigura. În schimb, tot ce poate fi făcut de întreprinderi particulare trebuie încredințat acestora, fie că sunt românești, străine sau mixte. Sunt oricum domenii, ca cel al autostrăzilor, unde este preferabil ca lucrările și ulterior concesiunea să fie încredințate unor societăți străine fiindcă au mijloacele și experiența pe care noi nu o avem.

□

România are nevoie să construiască nu numai 500 km ci cel puțin 2500 km de autostrăzi ca să devină răscrucea drumurilor europene între Nord și Sud, Est și Vest, dar și ca să unifice țara în care s-au accentuat diferențele de nivel și de mentalitate pe care harta electorală din 17 noiembrie le-a ilustrat elocvent. Lucrările trebuie făcute repede, în viitorii trei sau patru ani, ca să poată înlesni intrarea noastră în Europa. Deci și cînd vom fi în Europa, fie peste cinci, șapte sau zece ani, întreținerea autostrăzilor, conform normelor europene, se va face oricum mult mai bine de către întreprinderi europene specializate decât de fiecare din statele Europei de Centru în parte.

Credem că, prin lansarea unui asemenea proiect, al cărui cost s-ar putea reduce de la cinci la patru sau chiar trei miliarde pentru 2500 km de autostrăzi, dacă joacă în plin concurență între europeni, americani, australieni sau japonezi, România poate stîrni interesul și atrage capitalul investitorilor străini într-un moment în care proiecte de aceeași amploare sunt rare în centrul continentului. Precedentul licitației organizate de primarul Bucureștiului, devenit actualmente prim-ministru, după alegerile din primăvară arată cît de

interesate sunt întreprinderile străine să se implanteze în România, în ciuda situației financiare grele.

Proiectul ar avea un impact social atît prin crearea locurilor de muncă cît și fiindcă ar înlesni dezvoltarea multor regiuni ce au rămas izolate și riscă să se pericliteze și mai mult, după închiderea industriilor nerentabile. Proiectul poate interesa și pe cei înstăriți, atrăgînd o parte din capitalurile românești depuse în străinătate și, mai cu seamă, disponibilitățile locale în lei sau valută. În această optică ar fi oportun ca întreprinderile cărora le-ar fi concesionate sectoare sau ansamblul viitoarei rețele de autostrăzi să pună în vânzare o parte din acțiuni pe piața bancară și bursiera românească. Nu ne-ar mira dacă, astfel, între 20 și 25% din capitalul necesar ar putea fi subscris în România în lei sau valută.

□

Am insistat asupra autostrăzilor fiindcă ni se pare primul pas de făcut pentru a deschide țara către Europa. Reabilitările urbane, modernizarea spitalelor, a mijloacelor de comunicații, prezența masivă a băncilor străine în România și multe altele sunt cel puțin tot atît de necesare ca populația să dobîndească un nivel de trai decent. Și, în acest domeniu, investitorii străini pot oferi mijloace tehnice și mai ales financiare pe care nu le au întreprinderile românești desprinse din fostele trusturi de stat. Putem regreta acest lucru, dar ar fi și mai regretabil dacă, spre a nu recurge la capitaluri și tehnici străine, am frîna în continuare dezvoltarea țării și creșterea veniturilor populației.

În anii ce vin, progresul țării și al fiecăruia dintre noi depinde, în primul rînd, de efortul propriu dar și de capitalurile străine pe care le vom putea atrage. Acestea ne vor deschide poarta Europei și ne vor ajuta să ajungem la nivelul celorlalți. Fără ele vom trudi mai departe, mult, din greu și fără spor percutam am făcut-o de o jumătate de veac.

Mihai KORNE

vamale false, prejudiciind statul cu 30 de milioane de lei.

□ Generalul Costică Voicu, șeful Inspectoratului General al Poliției, a declarat într-un interviu că există bănci europene în care sunt conturi ilegale de miliarde de dolari proveniți din România. Directorul Băncii Bankcoop, Alexandru Dinulescu, a fost audiat pentru acordarea de credite în valută fără acoperire. Au mai fost audiați și frații Păunescu, iar Parchetul General a redeschis dosarul așa-zisului Gigi Kent. În momentul de față, în arestul IPG se află cca 200 de persoane. A mai fost pus sub acuză Teodor Biriș, fostul primar al comunei Snagov, pentru că a adus un prejudiciu de 3 miliarde de lei în urma afacerilor cu parcele de pămînt.

□ Valeriu Stoica, ministrul Justiției, a declarat într-un interviu la BBC că a trimis o adresă Procurorului General, Nicolae Cochinescu, în care îi solicită o informare cu privire la toate cauzele care privesc evenimentele din Decembrie '89, mineriadele din '90, ca și toate dosarele de corupție.

□ Arestările se țin lanț, și nu doar în lumea mafiotă. Judecătoarea Constanța Tăiatu

(Judecătoria sectorului 1) a fost acuzată de fals și înșelăciune în dauna avutului obștesc. Gen. Gh. Cheptine, comandantul corpului 2 de armata Iași a fost trecut în rezervă, acuzat de corupție și abuz în funcție, cazul său urmînd să fie cercetat de Parchetul Militar. Președintele Emil Constantinescu l-a demis pe consilierul său pe probleme economico-financiare, Dragoș Stănescu, aflînd că este implicat în afaceri dubioase cu Sever Mureșan.

Frontul diplomației

□ Nouă ambasadori au fost rechemati în țară prin decret prezidențial, datorită slabei rezultate: Petru Forna (Austria), Petru Pepelea (Columbia), Niclae Văleanu (Costa Rica), Florica Ionea (Finlanda), Aurel Stanislav (Israel), Caius Dragomir (Franța), Darie Novăceanu (Spania), Petre Forna (Austria) Dumitru Mazilu (reprezentant pe lîngă OSCE la Viena), Florea Dudiță (Germania). La aceștia s-au adăugat ambasadorii numiți în ultimul moment de fosta putere, care au fost invitați să rămîna în țară

□ În săptămînalul "Lumea liberă" de la New York, în numărul din 4 ianuarie 1997, Gabriel D. Stănescu analizează structura Ministerului de Externe de la București și formația cadrelor sale.

Conducerea ministerului este alcătuită din ministru, cu trei consilieri și 4 secretari de stat. El are 720 de posturi și reprezentanțe în 130 de țări. Foștii miniștri de externe, Adrian Năstase și Teodor Meleșcanu n-au cîntit edificiul găsit la numirea lor. Or, se estimează că o mare parte din cadrele acestui minister și-au făcut studiile la Moscova, unde au învățat "cariera diplomatică" - tehnica intoxicării informative, minimizarea sau modificarea sensului informației, divulgarea ei voluntară, "dezvăluirile" indirecte pentru subminarea adversarilor politici, fabricarea de documente și probe exploatare ulterior public. Mai mult, după ianuarie 1990, în acest minister și-au găsit adăpost foștii activiști de la secția externe a CC-ului sau a UTC-ului - de la Sergiu Celac ajuns ambasador la Londra, pînă la stenografa Anca Marilena Niculae actualmente atașat în delegația permanentă a României pe lîngă UNESCO la Paris. Și tot aici a fost cazata clientela regimului Iliescu, de pildă Mihai Bujor Sion (consul la Los Angeles), Mihai Dîjmărescu (ambasador în Japonia) sau Mihai Drăgănescu, fost președinte al Academiei, actualmente ambasador la Bruxelles. Autorul oferă, spre exemplificare cîteva savuroase "carriere"

diplomatice care demonstrează continuitatea în meserie...

□ La prima conferință de presă a noului ministru de Externe, Adrian Severin, acesta a afirmat că, din ianuarie, în cele 15 state ale Uniunii Europene funcționează "ambasadori itineranți" pentru a exprima și pregăti integrarea europeană a României.

Cît despre numirea ambasadourilor, Severin a declarat că aceștia nu au voie să facă parte din partidele politice. Dacă banii nu vor ajunge pentru o salarizare corectă a reprezentanților României peste hotare, în unele țări vor fi numite personalități de notorietate, cu relații în cercurile cele mai largi, care trăiesc în țările respective. Lista cu personalități propuse ca ambasadori va fi completată cu reprezentanți din presă, cultură, știință.

□ Prioritățile diplomatice actuale par a fi țările din zona central europeană. De altfel, prima vizită a lui Severin a fost la Budapesta pentru a pune în practică modalitățile de aplicare ale proaspăt ratificatului tratat româno-ungar. Dacă e să ne luăm după ecourile favorabile din presă, mai ales maghiară - ceea ce e o premieră - vizita a fost un succes. S-a decis constituirea unei comisii mixte interguvernamentale pentru aplicarea prevederilor tratatului bilateral, redeschiderea consulatelor de la Cluj și Gyula - decizie criticată prompt de Iliescu -, sprijin pentru comunitatea română din Ungaria pentru păstrarea identității culturale, lingvistice și religioase. Pe de altă parte, oficialii maghiari s-au angajat să sprijine eforturile românești de integrare euro-atlantică.

□ A urmat în ianuarie vizita președintelui Emil Constantinescu în Polonia, însoțit de o delegație, în care se afla și șeful Akos Birtalan, ministrul Turismului. Miza și reușita întâlnirii de la Varșovia l-a constituit obținerea sprijinului polonez pentru aderarea României la zona de liber schimb central-europeană, determinantă pentru relațiile economice în zonă. Un alt proiect este crearea zonei Bucovina, din care vor face parte Polonia, România și Ucraina pentru dezvoltarea economică a regiunii în perspectiva aderării României și Poloniei la structurile euro-atlantice. În curând, Victor Babiuc, ministrul Apărării, se va deplasa în Polonia pentru a discuta o colaborare în domeniul militar al celor două țări.

□ În fine, la București au început negocierile pentru tratatul româno-ucrainean, la care participă recent numitul secretar de stat Dumitru Ciușu, negociator și al tratatului româno-ungar. Se pare că una din problemele spinoase ale tratatului este Insula Șerpilor.

□ Ministrul Integrării, Alexandru Herlea, a sosit pe 22 ianuarie în Franța pentru a prezenta oficialităților franceze noile direcții ale politicii românești și a pregăti vizita președintelui țării la Paris. Pe 23 ianuarie A. Herlea va prezenta Grupului Franța-România din Senatul francez programul de guvernare al cabinetului Ciorbea, și va participa la colocalul "Viitoarea extindere a Uniunii Europene".

□ Purtătorul de cuvânt al MAE este ziarista Gilda Lazăr.

SÎNTEM MARI ... DAR NE PUTEM AMELIORA

"Puterea ne lasă așa cum sîntem și nu-i mărește decît pe cei mari"

(Honoré de Balzac)

☞ Pe prima pagină a *Tineramei* (10/XII) o caricatură ce mi-a dat de gîndit. Un cerșetor zdrențuit stă cu pălăria întinsă. Text : *Așteptînd Ciorbea*. Dacă toată lumea va aștepta cu mîna întinsă, România nu se va reface pînă în mileniul IV.

☞ Noul prefect de Vaslui are 32 de ani și e student la ISE (a doua facultate) anunța *România liberă* (28/XII). Jos pălăria pentru încrederea acordată tinerilor. Din cucuie vor învăța.

☞ *Sueddeutsche Zeitung* (München) din 31/I anunța sub titlul "*Război contra mafiei*" cele "3 lovituri ale președintelui Emil Constantinescu" : un consilier personal demis, un general din Ministerul Apărării pus în rezervă, ambii pentru suspiciuni legate de corupție, și arestarea lui Miron Cozma.

☞ Ritmul actual al călătoriei poștale din România spre Franța este de 3 săptămîni. Sau deloc. Va ajunge ea salubritatea și la Poștă?

☞ Prof. Mihai Beran a semnat în *România liberă* (21/XII) articolul "*Dumnezeu a zîmbit cînd a făcut România*", referindu-se la bogăția pămîntului și potențialul țăranului. Printre alte remedii urgente, el propune scoaterea din sate a "*paraziților umani*". O treabă care nici nu cere chimicale.

☞ *Radio Courtoisie* (Paris) reamintea pe 26/XII că, în fruntea celor care au introdus dictaturile în Europa Centrală după 1946, au fost vechile cadre ale brigăzilor internaționale din Spania.

☞ Iamă grea a lovit România. Pe 29/XII polul căldurii era la Focșani (- 17⁰) și al umbrei la Rădăuți (- 33⁰), cum informau zările românești.

☞ 300.000 lei era salariul mediu în decembrie. 2 milioane lei, salariul unui consilier ASIROM (asigurările de stat) și sînt mai mulți. Președintele, vrednic deputat PDSR, și-a adus în grabă

colaboratori de nădejde după alegeri : foste vîrfuri guvernamentale (*România liberă*, 19/XII). Ca să aibă toți o felie de cozonac pe masă de sărbători.

☞ Anecdote de la sărbătorirea zilei de 1 XII la Alba Iulia. Pe vremea proletarului zîmbitor, un om de încredere era ocupat cu alegerea veselei și tacimurilor rezervate nobililor oaspeți. Acum, omul șomează. Președintele Constantinescu nu se formalizează. Iar bucătarii aduși din Capitală, au rămas acasă. Președintele nu face mofturi. (*Tinerama*, 10/XII). Pe scurt, gusturi burgheze.

☞ Toată lumea e cu ochii pe ungurii din guvern. Laszlo Tökes a afirmat că această colaborare e opera compromisului unei aripi din UDMR. Dezmințirea imediată a președintelui Marko Bella : "Tot UDMR-ul colaborează la guvernare" (*Radio Europa liberă*, 22/XII).

☞ Iar Akos Birtalan, ministrul turismului, a intrat repede la treabă cerînd o suplimentare de buget pentru ca "*turismul să fie un puternic produs de export*" (aceeași sursă).

☞ Observatorii opoziției, pescuitori de noduri în papură, aflați la Alba Iulia pe 1/XII au tresărit, probabil fericiți, cînd, pe timpul discursului lui Emil Constantinescu, au auzit huiduieli. Un grup din mulțime admonesta un cameraman cocoșat pe o balustradă a tribunei împiedicîndu-le vederea (*Tinerama*, 17/XII).

☞ Procurorul general i-a trimis președintelui un tablou al situației fenomenelor infracționale și a justiției. Nu s-a sfiit să prezinte o radiografie grava : corupția a cuprins toate sectoarele, inclusiv justiția. Situația magistratilor e foarte proastă, sînt prost plătiți și nemotivați. (*Radio Europa liberă*, 3/I).

☞ Călin Mateias (17 ani), elev din Timișoara, a ajuns în presa americană. Faimă datorată șotiei sale : a piratat sistemul național român Internet, blocîndu-l (*Radio Europa liberă*, 17/I)

cursul valutar pe 15/I/ 1997

1 dolar SUA = 4.513 lei; 1 franc francez = 843 lei; 1 marcă germană ≈ 2845 lei.

Șerban DEMETRIU

□ Premierul Gyula Horn l-a numit ambasador extraordinar și plenipotențiar al Ungariei pe lângă Uniunea Europeană pe Georg de Habsburg (32 de ani), fiul cel mai mic al arhiducelui Otto.

Pariu pe profesionalism la Televiziunea națională

Regizorul Stere Gulea a fost numit director interimar al Televiziunii Române. Destituirea fostului director era inevitabilă : Alianța Civică cîștigase procesul intentat Televiziunii pentru funcționare ilegală. Noul director care are un mandat din partea parlamentului pînă în martie a început prin a reorganiza departamentul *Actualități*, cel mai subred și mai vulnerabil din toate, descotorosindu-i de sarcina de directori pe celebrii Paul Șoloc, Nicolae Melinescu sau Cornelius Roșianu. A mai fost restructurat și *România Internațional*, la conducerea căruia se afla soția fostului ministru de externe, Felicia Meleşcanu.

În locul celor demși au fost numiți (urmînd ca

odată cu consumarea perioadei de interimat și a a alegerii unui consiliu de administrație) să dea fiecare concurs) : Alina Mungiu-Pippidi, director al Actualităților, Anca Toader, redactor-șef (interne), Victor Ionescu, redactor șef (externe), Gabriel Stănescu, redactor șef adjunct, Răzvan Popescu, redactor-șef sinteze, ediții speciale. Stere Gulea a constituit și un "sfat al înțelepților" din care fac parte Ana Blandiana, Gabriel Liiceanu, Lucian Pintilie, Octavian Paler, N.C. Munteanu, Gabriela Adameșteanu, Dan Grigore, Horia Bemea, Dușan Iuga, Victor Rebengiuc, Lucia Hossu-Longin, Petre Mihai Băcanu, Ion Caramitru.

Din 20 ianuarie a intrat în vigoare noua formulă a jurnalului de actualități. Nu se vor mai difuza comunicate ale instituțiilor, decît în cazuri excepționale, iar TvR nu va mai comenta nimic, invitînd pentru acest exercițiu analiști din afară. Cele mai importante evenimente ale zilei vor fi difuzate în emisiunea "ediție specială" cu o durată de 10-15 minute.

Maria G. Brătianu,
Roumanie 1938-1940 vue de France.
Recherches dans les archives françaises,
Paris, 1996 (XX - 263 pagini)

Nu poate fi îndeajuns lăudată inițiativa doamnei Maria Brătianu, fiica istoricului George I. Brătianu, de a publica această culegere de documente din arhivele franceze. Domnia sa a mai asigurat editarea cărții lui George Brătianu *Sfatul domnesc și adunările de stări în principatele române* (Evry, 1977), o bibliografie a istoricului decedat, cum se știe, în închisoarea de la Sighet în 1953, precum și două broșuri cuprinzând mărturi asupra morții dramatice a tatălui ei.

Actele publicate aici aduc lumini noi și interesante asupra unei perioade cruciale din istoria contemporană, așa-numita "dictatură regală" a lui Carol al II-lea, când România a fost supusă unor puternice presiuni externe din partea Marilor Puteri concurente în spațiul carpato-dunărean, Germania nazistă și Uniunea sovietică. Perioada începe cu guvernarea unui partid de extremă dreaptă, Partidul național creștin al lui Octavian Goga și A.C. Cuza, și se încheie cu un altul, de mână forte, format din militari și legionari sub conducerea generalului Ion Antonescu. Între cele două guvernaminte, regele Carol își impune dictatura, un regim asupra căruia istoricii și politologii nu sunt de acord. În prefața cărții, autoarea citează câteva păreri asupra cauzelor deciziei regelui de a se implica fățiș în politică: părerile merg de la un fenomen de modă până la constatarea unei evoluții nete către un model autoritar. Uimește însă neglijarea unei opinii dintre cele mai autorizate, cea a lui Henri Prost, un economist francez care a petrecut zece ani în Bulgaria și douăzeci în România. Iată această opinie:

"(Opinia publică românească) este obosită de jocul partidelor politice și de regimul parlamentar așa cum funcționează el acum (în 1938). Dar mai ales, lumea își dă seama de pericolul care amenință țara și de obligația pe care el o impune, dacă țara vrea să încerce să-i țină piept, de a înfățișa puterea centrală. România se află încolțită între Reich și Uniunea sovietică, doi coloși a căror putere militară crește pe zi ce trece și ale căror apetituri tind să răstoarne statul european din 1919, ceea ce pentru România ar însemna înlocuirea la frontierele de dinainte de primul război mondial. Democrațiile occidentale, pe care se conta pentru salvarea integrității României Mari, se dovedesc din ce în ce mai puțin capabile să intervină eventual în Europa de răsărit; de altfel, ele înșiși sfătuiesc în mod presant guvernul de la București să se înțeleagă cu Berlinul și cu Moscova. Or, pentru a ține piept regimurilor autoritare, națiunile democratice sunt obligate să suspende jocul instituțiilor și să acorde conducătorilor lor puteri excepționale; aproape toate țările continentului au trebuit să se resemneze la această soluție; această necesitate inevitabilă nu scapă Românilor; de aceea ei acceptă, desigur fără entuziasm, dar fără să critească, dictatura pe care le-o impune regele. Dar ei uită că o dictatură nu valorează decât cât valorează cel care o execută; or, Carol al II-lea este departe de a înfățișa autoritatea morală și talentul pe care circumstanțele atât de grave și atât

de delicate le-ar necesita din partea unui dictator"
Destin de la Roumanie (1918-1954), Paris, 1954,
p. 112-113.

Această lucrare fundamentală lipsește din bibliografia indicată la pp. XVIII-XIX. Lipsesc, de asemenea, cărțile novatoare ale lui Henry L. Roberts, *Political problems of an agrarian state*, New Haven, 1951 și Roberts Lee Wolff, *The Balkans in our time*, Cambridge, Mass., 1956. Precizăm, de asemenea, că lucrarea lui Hugh Seton-Watson, *Eastern Europe between the wars 1918-1941*, a apărut mai întâi la Cambridge, în 1945.

Dar să cităm și părerea lui Henry Roberts despre cauzele dictaturii regale:

"Dictatura lui Carol nu a fost o simplă revenire la practici mai vechi; ea a fost și un pas înainte către un nou regim autoritar. În aceasta, ea a dovedit implicațiile politice ale unei politici de industrializare forțată într-o societate agrară cu mari inegalități sociale și economice. Dacă raportul dintre dictatura lui Carol și dezvoltarea industriei grele nu este atât de inevitabil pe cât ar vrea marxștii, este totuși ușor de văzut că o astfel de industrializare, condusă de sus de o mână de oameni, ar fi dus nu la o simplă pervertire a democrației, ca în cazul vechilor liberali, ci la înlocuirea ei printr-o dictatură fățișă. Din acest punct de vedere, dictatura lui Carol este strâns legată de problema agrară care este, în sensul cel mai larg, reversul medaliei problemei industrializării." (p. 206-7)

*

Jaloanele fiind astfel puse, să vedem ce aduce cartea de față la cunoașterea epocii. Documentele colectate de Maria Brătianu sunt grupate în șase capitole acoperind fiecare câte șase luni și marile evenimente internaționale cu repercursiunile lor asupra României: începutul dictaturii regelui Carol II, Acordul de la München, Invadarea Cehoslovaciei de către Germania, Pactul germano-sovietic, dezmembrarea României în iunie-septembrie 1940, abdicarea regelui și proclamarea statului național-legionar. O scurtă concluzie (p. 251-253) reia principalele chestiuni ale evoluției României și ale relațiilor româno-franceze, urmata de un indice de nume (din păcate incomplet).

Documentele editate - cele mai multe parțial - reflectă foarte clar impasul politicii franceze față de Europa de răsărit în general și față de România în special în anii 1938-1940. Depeșele diplomaților în post la București, Ankara, Belgrad, Moscova și Roma dovedesc o bună cunoaștere și înțelegere a realităților locale și regionale, informații pe care însă guvernul francez nu le poate utiliza pentru construirea unei politici externe coerente în această parte a Europei. Negrețirea psihologică și militară a Franței pentru un nou război mondial, denunțată încă de Marc Bloch în a sa *L'Etrange défaite* și analizată mai recent de Eugen Weber (*Franța anilor '30*), apare aici în toată amploarea ei. Incapacitatea materială de a garanta independența și integritatea teritorială a aliaților est-europeni își are rădăcinile în criza economică și socială care a slăbit rezistența Franței și explică prăbușirea din iunie 1940 în urma unei campanii germane fulger de trei săptămâni. Criza economică - dar și un egoism național explicabil - explica

**NOUȚĂȚI
EDITORIALE**

**ANALELE
SIGHET 3**

*"Anul 1946 -
Începutul sfârșitului*

Fundația Academia Civică, 1996
(Comunicările prezentate la
Simpozionul de la Sighetul Marmației
7-9 iunie 1996)
130 FF

Biblioteca Sighet

DAN BRĂȚIANU

Martor într-o țară încătușată
Fundația Academia Civică, 1996
30 FF

GHEORGHE ONIȘORU

Alianțe și Confruntări
Între partidele politice din România
(1944-1947)
Fundația Academia Civică, 1996
30 FF

Cărțile de mai sus pot fi procurate la
doamna Ana Țuțiuianu - tel. 01 45 03 32 24

incapacitatea Franței de a drena exporturile României - în special cereale și petrol - pe care Germania le cumpăra oferind în schimb material militar și industrial, mai ales după ocuparea Cehoslovaciei și a uzinelor Skoda, mari furnizoare de armament pentru armata română.

Cu alte cuvinte, aliații occidentali ai României îi cereau acesteia să reziste avansurilor și presiunilor Germaniei, pe de o parte, iar pe de altă parte refuzau să-i cumpere petrolul și cerealele, sau să-i livreze armamentul greu necesar apărării țării.

În acest context, dictatul de la München, prin care a fost cionpărțită Cehoslovacia, este tot la fel de imoral ca și cel de la Viena și ultimatumul lui Molotov de cedare a Basarabiei și Bucovinei de nord din 1940: singura diferență între ele este că cel de la München din 1938 (botezat "acord") a fost semnat și de Anglia și Franța, care au sacrificat un aliat de nădejde pentru a câștiga un an de pace cu Germania. Prin aceasta, cele două mari puteri și-au semnat actul de deces ca Mari Puteri europene. De aceea, opțiunile României nu mai pot fi judecate de Marile Puteri pe care armata germană le-a înfrânt în 1940: Franța și Anglia erau tot atât de nepregătite pentru un război modern ca și România regelui Carol II.

Rămîne, desigur, grava problemă a politicii interne din acești ani 1938-40 și, în special, măsurile antisemite: aici e vorba mai mult de o maimuțareală a politicii germane decât de convingerea că îndepărtarea burgheziei evreiești

Matei CAZACU

pag. 7

Trecutul de agent al fostului ministru francez al Apărării, Charles Hernu (v. *Lupta*, nr. 275, din 7 nov. 1996) revine în actualitate, după revelațiile revistei *L'Express* din octombrie anul trecut. Aceeași publicație, în numărul său din 16-22 ianuarie 1997, sprijinindu-se pe documente sovietice atesta colaborarea politicianului francez cu serviciile bulgare și KGB pînă în 1963. Unul dintre documente este o notă a sovieticilor adresată Securității, din aprilie 1963 și care are menirea unui mesaj : KGB-ul dorește exploatarea exclusivă a "sursei".

Aflăm, de asemenea, că dosarul publicat de *L'Express* în octombrie 1966 provine de la Mihai Caraman, spionul Bucureștiului, care a operat în Franța 11 ani, pînă la expulzarea sa în 1969 în urma unui scandal public (v. Pierre Accoce și Daniel Poujet, *Le réseau Caraman*, Fayard, 1972). La începutul lui 1992 agentul român a primit la București vizita a doi polițiști de la Direction de la Surveillance du Territoire (DST). Peste cîteva luni, Caraman venea la Paris și depunea la DST dosarul lui Charles Hernu.

Ce îl mîna la asemenea cadouri? Ziaristul Alexandre Adler (*Le Monde*, 17 ianuarie) crede că Mihai Caraman, "nu și-a încheiat cariera politică". Argumentul? "*Mihai Caraman a fost unul din principalii artiștii ai revoluției din decembrie 1989. Apropiat al lui Petre Roman, el l-a urmat pe acesta în disgrația din 1991*", și face parte din echipa care a pregătit revenirea la putere a fostului prim-ministru, ca specialist în informații. "Doar că fosta activitate de spion îi umbrește credibilitatea așa că a încercat o operație de machiaj prin care să dovedească occidentalilor, și în mod special Franței, că a isprăvit cu trecutul." La întrebarea dacă nu avem de-a face cu o dezinformare, Adler socotește că nu ar fi în interesul lui Caraman, care are nevoie să probeze "că este un interlocutor credibil și occidentalii îl pot privi, de acum încolo, ca pe un prieten".

Pentru francezi (și nu numai) întrebarea este dacă Charles Hernu și-a continuat colaborarea și după 1963. "Dacă sovieticii au decis să se ocupe ei înșiși de Hernu (în 1963, n.n.), înseamnă că erau interesați. Imediat ce în 1971 Fr. Mitterrand l-a însărcinat să se ocupe, în cadrul Partidului socialist, de problemele militare, faptul nu putea decît să-i atragă și mai mult. După 1981, cînd devine ministru al Apărării, a avea la dispoziție un om ca Ch. Hernu devenea determinant", chiar dacă Adler crede că efectele nu au fost totuși dezastroase pentru Franța. "Cînd ai la dispoziție un spion de asemenea nivel nu-l folosești pentru a încerca să modifice politica țării sale sau pentru cine știe ce manipulări; dispui pur și simplu de un magnetofon care înregistrează tot", citează ziaristul francez din cugetările șefului poliției secrete est-germane, Markus Wolf.

În primăvara acestui an, PEN Clubul francez i-a propus Anei Blandiana de a accepta să fie propusă pentru funcția de președinte al Asociației Mondiale a Scriitorilor. Oferta, reiterată de secretarul general al PEN-Clubului internațional, Alexandre Blokh și făcută publică de francezi a fost urmată de zeci de adeziuni favorabile trimise de PEN-Cluburile naționale. Decizia Anei Blandiana, concretizată într-o expunere de intenții, nu a fost nici spontană și nici ușor de luat, după 7 ani de dăruire obștească, "în care aproape n-am fost eu însămi". Recunoașterea spirituală a Estului european, a României, promovarea imaginii, cel mai adesea tragică, a conștiinței literare din țările abia ieșite din coșmarul comunismului au prevalat însa asupra perspectivei unei noi amputări și măcinări a timpului, care, în fine, putea fi destinat scrisului. Mai ales că Ana Blandiana era singurul candidat la președinția PEN-Clubului internațional.

Congresul s-a ținut la Guadalajara, în Mexic, la sfîrșitul lui noiembrie 1996, astfel încît Ana Blandiana a aflat de victoria din 17 noiembrie într-o cameră de hotel, departe de festa bucureșteană...

Dar încă o dată, legendele nutrite de izolare ale Estului s-au confruntat cu obscurul "pragmatism" al Vestului. Mitica organizație internațională - înființată în urmă cu 70 de ani de europeni pentru ca forța scrisului și a conștiinței să instituționalizeze victoria fragilității spiritului împotriva brutalității istoriei - reperul tuturor scriitorilor prizonieri de dincolo de "cortina de fier" a deviat de la scopurile sale inițiale pentru a deveni un organism tot mai birocratic, măcinat de lupte geopolitice. Ana Blandiana a înțeles la fața locului, foarte repede, că, sub acoperirea unui președinte, acceptat în unanimitate ca o etichetă inatacabilă - o scriitoare prestigioasă din Estul eliberat - urma să continue confruntarea deloc scriitoricească a modificării structurii interne a organizației în funcție de zone de influență, cu intenția de a muta centrul ei de greutate din Europa spre alte spații, protagoniștii delocalizării fiind nu alți scriitori cît "activiști" americani și japonezi, susținuți de scandinavii. De altfel, în semn de protest, cei doi membri ai secretariatului internațional și-au dat demisia.

Și Ana Blandiana, care era practic aleasă, a făcut ceea ce nimeni nu se aștepta. Într-un discurs care a fost calificat drept "gestul de

demnitate al unei mari poete care a dat o lecție PEN-Clubului și "underground"-ului său" (Francisc King) și care a provocat aplauze pe măsura ineditului întîmplării, a cerut ca alegerea noului președinte să se amîne pînă la congresul care va lua în discuție noua cartă a organizației, determinîndu-i pe demisionari să revină asupra deciziei lor și pe Ronald Harwood să rămîină în continuare președinte. Discursul Anei Blandiana - pentru care o funcție, oricît de onorifică (sau tocmai de aceea), nu poate justifica pasivitatea morală - le-a reamintit participanților, în fond, valori tot mai demodate : libertatea de spirit, conștiința ca reper absolut al faptei. O confruntare cu adevărul, răsplat public, de care instanțele internaționale - fie ele profesionale sau politice - s-au dezobișnuit în ultimele decenii...

□

Întrebată, într-un interviu publicat în revista "22" (14-20 ianuarie), dacă retragerea candidaturii de la președinția PEN Internațional nu are analogii cu demisia sa din Consiliul Frontului Salvării Naționale în ianuarie 1990 și cu recentul refuz, consemnat și public, "de a ocupa vreun post în recenta ierarhie a noilor guvernanți", Ana Blandiana răspunde :

"Oricît de ciudat ar părea la un om care s-a găsit foarte des și de alții de multă vreme sub lumina reflectoarelor, eu cred că situația de persoană publică este esențial opusă situației scriitorului, care are nevoie să vadă, nu să fie văzut. Am acceptat timp de șapte ani această condiție, opusă condiției mele, pentru că am crezut că eram datoare să o fac, că nimeni nu-mi putea ține locul în această luptă la care eram condamnată de propria mea conștiință. Dar faptul că am fost un luptător nu mă poate obliga să fiu un administrator. (...) Pe de altă parte, am trăit înnoideaua într-un așteptare profund dispreț al ierarhiilor rezultate din contraselecție încît - cer iertare prietenilor urcînd pe panta piramidei - nu pot evolua în această privință decît pînă la indiferență.."

O reacție tipic intelectuală ?

"... așa cum mă întrebam și în discursul de încheiere de la Guadalajara, ce-ar căuta scriitorul în structurile puerii, din moment ce puterea lui "nu e din această lume", ci din lumea cărților sale, și constă în bănuiala și frica celorlalți că aceste cărți vor rămîne și după și vor mărturisi despre toți?"

Politicieni în travesti, spioni flecari, pseudo-revelații, evenimente deghizate... realitatea ne asaltează fardată, populată de măști în acest sfîrșit de secol, secol care a inventat moartea colectivă. Efortul de a înlocui memoria cu practica confuziei reperelor și a relativizării valorilor sînt tot așteptate strădaniile de a escamota responsabilitățile și de evacua din istorie milioanele de victime așteptate de incode.

A.C.

*

Pe 21 ianuarie a apărut în librăriiile

franceze cartea "La France sous influence, Paris-Moscou : 30 ans de relations secrètes" (Grasset) semnată de Thierry Wolton (care publicase în anii '80 *Le KGB en France*, unde-l regăsim pe Mihai Caraman).

ABONAȚI-VĂ
la LUPTA

din viața economică și socială ar putea fi benefică României. Aceasta este pata indelebilă care mînjește guvernele de atunci și pe rege, iar nu sforțările disperate de a salva integritatea țării. Căci, la urma urmelor, în expansiunea lor de tip colonial, Germania și URSS au ocupat mai multe țări cu regimuri democratice (Austria, Cehoslovacia, Belgia, Olanda, Danemarca, Franța, țările baltice și Finlanda), decît cu regimuri autoritare ca Polonia, Iugoslavia și Albania.

Maria Brătianu pune foarte bine problema : "Avea, oare, România altă alegere decît între sinucidere și asevire?" (p. 252). Între sinucidere și asevire, România a ales al doilea termen al alternativei deoarece țara se găsea de două decenii în contact direct cu URSS și oamenii știau sau știau ororile bolșevizării, ale colectivizării forțate și ale foametei, arestările, deportările și execuțiile în masă. În urma dictatului de la Viena, Hitler și Mussolini au garantat integritatea României, care pierduse deja o treime din teritoriu și din populație; în schimb, Stalin pregătea ocuparea pur și simplu a întregii țări, luarea în primire a pupurilor de petrol și transformarea ei în provincie sovietică. Franța învinsă și ocupată și Anglia izgonită de pe continent nu îi mai erau de nici un ajutor, în timp ce Germania se angaja măcar să o apere de invazia sovietică. Agresivitatea crescîndă a trupelor sovietice după ocuparea Basarabiei și Bucovinei, violările de teritoriu, atacurile asupra posturilor de grăniceri, ocuparea de ostroave din Delta Dunării, acțiuni descrise de Grigore Gafencu și Mihai Manoilescu, între alții, au fost confirmate de istoricul militar Victor Suvorov și de documente din arhivele sovietice care dovedesc clar că Stalin nu intenționa să se oprească la Prut. Existența însăși a României era în pericol - existență contestată încă din 1919 de Komintern și de PCR - și de aceea regele Carol a cerut garantarea teritoriului și prezența trupelor germane care să instruiască armata română și să constituie un avertisment clar pentru sovietici. Molotov a înțeles foarte clar acest avertisment, care i-a fost repetat în mod explicit de Hitler la Berlin în noiembrie 1940 : România se afla în zona de interes politic a Germaniei.

Așa cum scria Grigore Gafencu, brutalitatea cu care URSS a "rezolvat" problema Basarabiei în iunie 1940 a aruncat România în brațele Germaniei. Războiul din Răsărit a început, pentru România, în iunie 1940 și el a fost declarat de Uniunea sovietică, așa cum Lenin și Troțki îi declarasera război încă din 1918.

O ultimă serie de informații se cuvin a fi făcute asupra concluziilor acestei cărți și asupra judecăților purtate de autoare asupra regelui Carol II. Credem că Maria Brătianu a adoptat ad litteram concluziile liberalilor și țărăniștilor asupra acestui personaj atît de controversat și care nu și-a găsit încă un istoric obiectiv.

Astfel, Magda Lupescu nu poate fi calificată "de origine israelită" (p. 251), deoarece atît ea cît și părinții ei erau convertiți : oare două generații creștinate nu erau de ajuns pentru a face un Român? Pe de altă parte, prințesa (viitoarea regină-mamă) Elena ceruse și obținuse divorțul de Carol încă din 1928 : din acest moment regele era un om liber, a cărui viață particulară nu mai putea fi subiect de scandal decît pentru indiscreții. Mai mult, lipsesc

din aceste concluzii dimensiunile de mecenă ale regelui și eforturile lui de creare a unei industrii grele și de apărare națională. Pentru o țară eminentamente agrară, aceste eforturi erau într-adevăr foarte oneroase și fără un randament imediat, dar Istoria i-a dat dreptate în acest punct precis regelui care se inspira din teoriile lui Mihai Manoilescu.

În sfîrșit, ceea ce nu se spune niciodată, există o similitudine frapantă între Carol al II -lea și Alexandru Ioan Cuza. Ambii au încercat să guverneze pe deasupra partidelor politice, înconjurați de un grup de consilieri pe care adversarii l-au calificat drept "camariilă". Ambii au recurs la un regim de excepție (sau de dictatura regală) - Cuza prin lovitură de stat de la 2 mai 1864 - și la slăbirea autorității parlamentului și a senatului. Proiectul de Constituție din 1863 al lui Cuza, descoperit și editat de I.C. Filitti, a servit în multe puncte lui Istrate Micescu pentru redactarea Constituției din 1938. În sfîrșit, "monstruasa coalitie" a liberalilor și conservatorilor pentru detronarea lui Cuza seamănă cu cea din septembrie 1940.

Dacă în cazul lui Cuza Vodă chestiunea crucială de la care a pornit conflictul cu parlamentul era reforma agrară, în cazul regelui Carol marea problemă era industrializarea forțată și politica economică, modelul autoritar neo-liberal care intra în conflict atît cu doctrina cît și cu practicile partidelor politice. Explicația pentru care industriași ca Max Auschnitt și Nicolae Malaxa au fost atît de huliți se datorează în primul rînd conflictului lor cu finanța și industria extractivă și ușoară, dominate de liberali și țărăniști, iar nu realizării lor practice pe care le putea vedea oricine la uzinele Malaxa din București sau Reșița.

Și, în fine, o mică anecdotă : după abdicarea și plecarea regelui Carol, legionarii au organizat vizite de grup în casa doamnei Lupescu de pe Aleea Vulpache, 2 pentru a demasca "destrăbălarea" metresei regale. Numai că aici îi aștepta o mare surpriză : pe o masa din salon se aflau un maldăr de scrisori și de cărți de vizită sau depeșe de la un mare număr de persoane, miniștri, oameni politici, generali, ambasadori și industriași, artiști și scriitori, pînă la oameni simpli cerînd sau mulțumind pentru ajutoare bănești, intervenții de tot felul etc. Toate acestea au fost publicate de Toma Petrescu în cartea sa *Duduia. - Prime mărturii*, București, 1942 (392 pag.). Suntem departe de imaginea unei aventuriere, căci altfel nu se explica excelențele ei raporturi cu oameni ca scriitoarea Martha Bibescu, Grigore Gafencu, Ion Minulescu, actrița Marioara Ventura și Ion Manu, Maria C. Rosetti, Constantin Vișoianu, B.V. Tilea, D.R. Ionișescu, Bîzu Cantacuzino, Alexandru Dulu Zamfirescu și soția, Nicolas Sturdza, gen. G. Manu, dna și gen. Nicolas Sturdza, Prince Ctin Grégoire Șupu, dl și dna Comnen, Antoine Bibescu, Ion F. Lahovary, Dimitrie Gusti, Alexandru M. Pherekyde, Alexandru Chirișescu, Constantin Filitti, gen. Ilasievici, dnul și dna Șoneriu și mulți alții...

Și în acest domeniu istoricul trebuie să ia în considerație întreaga documentație existentă înainte de a scrie sine ira et studio istoria acelor vremuri. Cartea doamnei Maria Brătianu este o contribuție importantă la completarea cunoștințelor noastre, o invitație la lectură și meditație asupra uneia dintre cele mai dramatice perioade din istoria noastră.

Matei CAZACU

NOUTĂȚI EDITORIALE

TED ANTON

*Eros, Magie and the murder
of Professor Cullanu*

Northwestern University Press
Evanston, Illinois 1996, 310 p.

ARGO

poezie/desen

numărul 14,

Solstițiul de iarnă 1996

ALEXANDRU LUNGU

auzești

ed. semn, 1996

ediție necomercializată,

difuzată prin dăruire

"O ENIGMĂ CARE ÎMPLINEȘTE ȘAPTE ANI"

A fost titlul simpozionului de la Timișoara, între 18 și 19 decembrie, organizat de Fundația "Academia Civică", împreună cu Asociația "Memorialul Revoluției - Timișoara", cu sprijinul Centrului de Informare și Documentare al Consiliului European. Multe dintre comunicări au aparținut martorilor - Doina Cornea, Mirko Atanasievici, Marius Mioc, Marius Nicolciu, Traian Orban, Smaranda Vultur, Nicolae Durac, Valerian Stan. Au participat din străinătate Radu Portocală, Anneli Ute Gabanyi, Emil Hurezeanu, Dennis Deletant și americanul Thomas Blanton. Participanții la acest simpozion, cel mai substanțial dintre cele care au evocat în ultimii 7 ani evenimentele din decembrie 1989, au trimis președintelui României, președinților celor două Camere și primului ministru scrisori în care solicită ajutor pentru aflarea adevărului, cu atît mai mult cu cît multe dintre comunicări au pus în evidență implicarea armatei și au adus probe și date inedite care ar permite redeschiderea proceselor și a dosarelor îngropate la procuratură. Unii dintre participanți și-au exprimat temerea că prezența lui Virgil Măgureanu și Petre Roman, aflați în echipa de conducere, ar putea împiedica aflarea adevărului. Dezvăluirile așteptate de atîția ani ar risipi dubiele...

La Biserica Ortodoxă Română din Paris, în 22 decembrie 1996, în prezența a zeci de români, după un parastas oficiat de preotul vicar Radu Apostolescu, Cicerone Ionișoiu - autorul primei liste cu morții din decembrie '89 - a dezvelit o placă de marmură a sculptorului sibian Septimiu Enghiș, comandată pe socoteala ziaristului Ilie Mihalcea. Primarul Sibiului, Dan Condurat, dezvelise cu o zi înainte, pe 21 decembrie - zi în care s-a înregistrat prima victimă a orașului - "sora" acesti plăci. Inițiativa lui Ilie Mihalcea, care a ținut să aducă un colț de pămînt de acasă în inima deșțăraților, i-a înfrățit încă o dată, întru memorie și cinstirea victimelor de acum șapte ani, pe românii de la Paris și pe sibieni.

PENULTIMA ORĂ

CASA ROMANEASCA

120 bis, rue Haxo, 75019 Paris
(Metro Télégraphe sau Porte de Lilas)

Sîmbătă, 1 februarie 1997, la ora 17, va avea loc vizionarea casetei cu înregistrarea dezbaterii de la Televiziunea română dintre Monica LOVINESCU și Gabriel LIICEANU (moderator Iosif Sava). Monica Lovinescu, prezentă la reuniune, va comenta proiecția.

Mulțumim celor care au continuat să răspundă apelului nostru (v. **Lupta** nr. 246, p. 8) susținînd **Association pour la Fondation Mémorial Sighet**: Pia Bader Farcașanu (Germania); Dorina Radu; Eliza Lăzărescu; Monica Lovinescu; Alain Grillet; Dan Romanesco; Alexandre Missirlit; Ana Samuelli; Rodica și Marie-France Ionesco; Mircea Edgard Domitriu; Cornel Crișan; Germaine Daunois; Yves Calvet; Jean Martin; Hortansa Tomoroveanu; Nicolas Teculescu; Ileana Virtosu; Simona Monica Garipey; Iancu Perifan; Constantin Motaș; Alexandre Thomault; Dumitru Lăzăroiu; Tudor Răzvan Purcărea; Roland Traunecker; Annie Dahinger; Alexandru Niculescu; André Fourmaraki; Gustave Gras; Bogdan Radacovic; M. Olt; Pierre Flageollet; Nathalie de Chaisemartin; Matei Lăzărescu; Emilio Agalidis; Șerban Demetriu.

Trimiteți contribuția dvstră "à l'ordre de AFMS", pe adresa **Luptei** - 125 Bureaux de la Colline, 92213 St. Cloud

Palais des Congres de Versailles

10 rue de la Chancellerie 78000 Versailles

Dimanche, le 2 février 1997, à 17h30

Concert anniversaire

de l'Orchestre Philharmonique de Versailles (1977-1997)

G.F. Haendel - Concerto grosso en Si Mineur

L.v. Beethoven - Concerto nr. 1 en Do Majeur pour piano

Soliste : **Nathalie Bera-Tagrine**

W.A. Mozart : Symphonie nr. 41 Jupiter

Direction Trajan Popesco

Réservation - tél. 0139503622/ 0139507594/0139/ 013950500538

DECESE

Livia Trifon (n. Rozvany), la Paris; Armand Roșu, la Paris; Nora Ioanid (n. Lăzărescu), soția lui Ioan Ioanid, la München; Lucia Maria Voiculescu-Marinescu (SUA); Jean Dracșeneanu, la Paris; ing. Șerban Marinescu (SUA); Teodor Trancu (Milano).

Actrița Ileana Predescu; Paul Dimitrievici; dr. doc. Laurențiu Chiosa; ing. Dan Vasile Ovidenie; Stan Matei; prof. Petre Oprescu; dr. Gheorghe Călinescu; Virgil Pricope; dr. Anca Moise; Aurelia Schiteanu; Ioan Mareș; Eugenia Buhbas (n. Macavei); prof. Constantin Cichindel; dr. Graziela Grăsoni; căpt (r) Cazimir Sobolev; prof. dr. ing. Nicolae Pipernea; dr. Dinu Dobrescu; preot Nicolae Pretorian; dr. Constantin Predescu; arh. Mariana Angelescu; prof. Drăguța Dobranici; farm. Alice Topor; dr. Eugen Mărgăritărescu; Mihai Deculescu; Ion Puchiu; Carolina Hodoiu; Petru Crișan; prof. dr. arh. Gheorghe Curinschi Vorona; prof. Gheorghe Aniței; ing. Mircea Vasile Popa; Matei Vișan; Călin Calotescu; Vasile H. Peroichi; prof. Geta Constantinescu; col (r) Dimitrie Handoca; ing. B. Giugariu; Irimia Gheorghe Cristii; Silvia Antonescu; Dumitru Racu; Ileana Maior; col (r) Em. Nicolae Popescu-Turcinești; prof. dr. Alexandru Stoichiță; Pitrop Ionel; Matei Bârnea; Tuța Rădulescu; Virgil Pricope; Atanasie Nasta; ing. Gheorghe Gheorghievici; Paulina Neag (Brânzea); Lucreția Clocotici Stoiculescu; Pavel Filip; Ștefan Burlacu; ing. Mircea Stancu; col. (r) ing. Dumitru Toma; Vasile Mănoiu; dr. Ioan Ilie Iordăchescu; Niță Amzucu; Toma Aldea; col (r) Gheorghe Rusu; Nicolae Stănescu; dr. Dan Barbu; Alexandru Cârlea; Radu Neacșu; prof. Zamfir Constantinescu; Iulian Năstăsescu; Elisabeta Rădulescu; dr. Iulian Năstăsescu; Elisabeta Rădulescu; dr. Nicolae Tănăsescu; Caius Petric; Niță Amzucu; col. dr. Dumitru Tănăsescu; Florica Dumitrescu; Marcel Timuș; dr. Ion Horia Popescu; dr. Costel Fundăneanu; Constantin Tecșan; Angela Avram; Ion Mihăiță; Ioana Liță; ing. Mihai Burada; Alexandrina Doloc; dr. Constantin Angelescu; ing. Ion Nicolau; Costin Missbach; prof. Lucia Protopopescu; ing. Costea Gheorghe; Ion Ștefan; Ebert Aurora; Mihai Deculescu; Grigore Jianu; dr. Iulia Vaida; Niculina Ioan; Mariana Vasilie Lemeni; dr. Iuliana Vaida; Ion Rădulescu; Radu Gârlan; Cristea Nicolae; gen. Nicolae Militaru (fost candidat la președenție în noiembrie 1996)

Mulțumim tuturor celor care ne-au trimis urări de sărbători și încurajări pentru 1997.

NATURALIZARI "Journal Officiel", 21 și 28 decembrie 1996, 11, 12 și 21 ianuarie 1997 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Adriana Mariana Ardelean, născută la Zalău; Viorel Mitrofan, născut la Galați; Mariana Mitrofan (n. Chiruță), născută la Piatra Neamț; Iordan Tache, născut la București; Cornelia Tache (n. Dragomirescu), născută la București; Adrian Colteu, născut la Alba Iulia; Cristina Andreea Colteu, născută la Timișoara; Doina Colteu (n. Dumitrescu), născută la Timișoara; Claudiu Adrian Colteu, născut la Timișoara; Alexandru Maraloiu, născut la București; Aurora Popescu (n. Miron), născută la Bacău; Dragoș Popescu, născut la Ploiești; Octavian Popescu, născut la Bacău; Maria Tatu, născută la Alexandria; Carmen Zenovia Băcanu (n. Marcu); Gheorghe Iosif Balint, născut la Mediaș; Gabriela Alexandra Ciobănică (n. Manole), născută la București; Cornelia Mirela Crăciun (n. Magda), născută la Alba Iulia; Sultanu Nușu, născut la Brașov; Constantin Adrian Nușu, născut la București; Lucia Nușu (n. Pană), născută la București; Mihail Ioan Popescu, născut la Sfîntu Gheorghe; Adrian Remus Popescu, născut la Brașov; Doina Popescu (n. Ghioca), născută la Brașov; Ovidiu Arsenie, născut la Satu Mare; Dumitru Iulian Contrea, născut la Timișoara; Iulia Contrea; născută la Timișoara; Doinița Maria Contrea (n. Bălan), născută la Dindești; Comeliu

Costea, născut la Ștefănești; Suzana Costea (n. Cobzaru), născută la Movila Ruptă; Radu Ivancov, născut la Poiana; Bogdan Nicolae Palada, născut la Bacău; Adina Palada (n. Cristea), născută la Moinești; Nicolae Călin Rada, născut la București; Daniela Liliana Rada (n. Pandelescu), născută la Giurgiu; Florica Razumiev (n. Pavelescu), născută la Băbeni Bistrița; Alexandru Razumiev, născut la Brașov; Ion Șuteu, născut la Țicelni; Constanța Șuteu (n. Ioana), născută la Roșile; Elena Mihaela Muja, născută la Rîmnicu Vîlcea; Adrian Topală, născut la București; Alina Topală, născută la București; Cristina Topală (n. Soimoșan), născută la București; Angela Clara Vadică, născută la Dej; Andrei Valentin Vidican, născut la București; Nicolae Zamfirescu, născut la Hunedoara; Cristina Zamfirescu, născută la București; Doralina Alexandra Ileana Zamfirescu (n. Verșescu), născută la București; Petre Buzatu, născut la Cioroiși Dolj; Mihaela Buzatu (n. Badea), născută la Craiova; Cristian George Constantinescu, născut la București; Irina Comșa, născută la București; Alexandru Adrian Comea, născut la București; Mircea Dafinca, născut la Brașov; Vladimir Viorel Ghiță, născut la Petrești; Victor Gunie, născut la Pietrari Vilcea; Mihaela Meciu (n. Beznea), născută la București; Gelu Nișu, născut al Coșovenii de Jos; Andrei Ctin Nișu, născut la Craiova; Angela Nișu (n. Stoichiță), născută la Craiova.

le combat

Directeur: Michel Korné 22/01/97
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 279

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

QUE COÛTE L'ELARGISSEMENT DE L'OTAN?

par Michel Korné

Dans les précédents articles consacrés à l'élargissement de l'OTAN aux pays de l'Europe du Centre, publiés les 7/X, 7/XI et 7/XII/1996, le Combat a évoqué certaines implications économiques et politiques internationales de ce projet qui doit être soumis en Juillet 1997 à l'approbation, des dirigeants de l'OTAN.

Nous constatons que les avantages que l'extension présentait pour les peuples de l'Europe du Centre qui la demandent ainsi que pour les Etats-Unis d'Amérique qui la proposent, des inconvénients non négligeables. Certains de ces inconvénients nous ont paru déterminants pour rechercher une autre solution. Cette solution consiste à réactiver l'Organisation pour la Sécurité et la Coopération en Europe (OSCE) basée sur l'Acte Final signé le 1er Août 1975 à Helsinki en supprimant toutefois la règle de l'unanimité afin de prendre les décisions à des majorités qualifiées.

Dans ces lignes, nous essaierons d'évaluer certains coûts de l'élargissement de l'OTAN, qui ne regroupe qu'un nombre limité d'Etats, en les comparant à ceux de la réactivation de l'OSCE, qui regroupe tous les Etats Européens, dont la Russie, les Pays Baltes, ceux du Caucase, ainsi que le Canada et les USA.

□

L'extension de l'OTAN à plusieurs ou à tous les Etats de l'Europe du Centre, nécessitera vraisemblablement que ces derniers changent non seulement leurs formations et cadres militaires mais aussi leurs armements et la logistique afférente.

Le caractère défensif de l'OTAN imposait une certaine infrastructure et une stratégie pour faire face à l'éventuelle attaque du Pacte de Varsovie.

Après l'effondrement de l'URSS, la Russie est certes moins menaçante et de ce fait l'extension de l'Alliance Atlantique à l'ensemble de l'Europe du Centre et mêmes aux républiques non russes, Ukraine, Biélorussie, Etats Baltes ou du Caucase, n'entraînerait pas les mêmes coûts qu'avait entraîné la défense de

l'Europe Occidentale lors de la guerre froide. Toutefois, compte-tenu des crises que traversent tous ces pays, y compris les mieux lotis, Hongrie, Pologne et Tchèque, leurs armées ne deviendront efficaces qu'au prix du financement par les actuels membres de l'OTAN des armements et des infrastructures. Si ces financements devaient incomber aux trois états concernés, leur développement économique serait retardé et de ce fait, également leurs possibilités d'adhérer à l'Union Européenne.

Il est certes possible de renoncer à la refonte des armées des nouveaux candidats mais dans ce cas leur apport à l'alliance commune est des plus réduits pouvant même être négatif.

En conséquences, il est souhaitable que toute décision visant à l'extension de l'OTAN prévoit et détermine également les montants des aides qui seront accordées par les actuels membres de l'OTAN aux futurs adhérents.

Nous n'avons pas les moyens d'évaluer ces coûts mais pensons qu'ils se chiffrent par milliards sinon, dizaines de milliards de Dollars dans les prochaines années.

Les coûts seraient vraisemblablement plus élevés si l'OTAN devait changer de nature en devenant une alliance destinée à faire face aux menaces pouvant apparaître sur d'autres continents.

La guerre du Golfe a montré que les interventions de l'OTAN étaient certes des plus efficaces, mais à des coûts que seuls les pays pétroliers du Golfe pouvaient payer. En Afrique et même en Bosnie, les troupes terrestres de l'OTAN n'ont pas été beaucoup plus efficaces que celles des autres Etats, mais leurs coûts étaient nettement plus élevés.

Conserver l'OTAN dans ses limites actuelles, en concluant une alliance avec les autres Etats membres de l'OSCE, n'impliquerait pas les mêmes contraintes et donc les mêmes coûts, tout en permettant à l'ensemble des pays européens de mettre leurs différentes armées en commun avec le Canada et les USA, pour agir comme par le passé, aussi bien en Europe que sur d'autres

continents, sans que cela entraîne de nouvelles dépenses militaires.

□

Si sous sa forme actuelle, l'OTAN et l'OSCE peuvent coexister, une extension de l'Alliance Atlantique aux Etats de l'Europe du Centre, autres que la Russie ou que ceux de l'ex-URSS, risquerait d'entraîner la désagrégation de l'OSCE. Ce risque nous paraît des plus inquiétants, car pour apaiser les Russes, le Président américain semble disposé à leur accorder un moyen de contrôle sur la défense nucléaire de l'OTAN ainsi que le maintien de la parité entre les forces conventionnelles. A l'époque du Pacte de Varsovie, cette parité s'établissait entre les armements de tous les Etats communistes, y compris ceux de l'Europe du Centre, dont la combativité était aléatoire, et les pays membres de l'OTAN.

Ainsi, sur 100 chars du Pacte de Varsovie, qui faisaient face à 100 chars de l'OTAN, 20, 30 ou 40 appartenaient aux Etats communistes de l'Europe du Centre. Si le projet du président Clinton se confirme, l'OTAN élargi, conserverait le même nombre de chars, dont certains appartiendraient aux nouveaux Etats de l'Alliance, cependant que la Russie seule aurait un nombre égal de chars à celui de l'OTAN élargi.

Même si face à une éventuelle attaque russe, la combativité des troupes polonaises, hongroises ou tchèques sera au moins égale à celle des armées occidentales, leur puissance militaire sera nettement moindre, surtout si les troupes russes parviennent à les faire reculer hors des frontières nationales.

Le nouveau projet américain risque ainsi d'affaiblir l'Alliance Atlantique, sans pour autant atteindre son but d'apaiser l'opinion publique russe. Cette opinion a plus de ressentiments à l'égard des peuples voisins dont elle connaît les animosités suscitées par des siècles de conflits et près de 50 années de domination soviétique.

Il n'est pas exclu que l'adhésion des Européens du Centre à l'OTAN, suscite plus de craintes parmi les Russes que l'existence même de l'OTAN. Sous sa

forme actuelle, l'OTAN a prouvé sa force et a provoqué l'effondrement du système soviétique, que seule une minorité de nostalgiques regrette encore dans l'ex-URSS. De ce fait, dans un sens, l'OTAN a aidé les Russes à se libérer de l'emprise totalitaire sans menacer pour autant l'intégrité de la Russie. L'opinion publique russe percevra les choses différemment lorsqu'elle constatera que ses voisins rejoignent l'OTAN dont les Russes sont exclus.

Sur ce point l'Occident ne doit guère se fier aux réactions des militaires ni même des hommes politiques russes car leurs intérêts et leurs options diffèrent de ceux de l'opinion. Les dirigeants russes seront satisfaits des apaisements que l'Amérique propose, car ils sont conscients que cela affaiblit l'OTAN.

L'opinion russe qui ne se rend pas compte de cet affaiblissement jugera sur les apparences, d'autant qu'elle y sera incité par des dirigeants qui risquent de brandir la menace de l'extension pour accroître leur influence.

Nous ne saurions assez insister sur ces points et suggérer aux membres de l'actuelle Alliance de faire effectuer une analyse approfondie, par sondages d'opinion répétés, en Russie ainsi que parmi les Russes de l'Ancienne URSS qui forment toujours des masses compactes à l'Ouest du Dniestre et de l'Ukraine, en Crimée, dans les pays Baltes, etc.

□

L'extension de l'OTAN ne déclenche sans doute pas une guerre contre l'Occident. Les Russes n'en sont pas capables actuellement. Toutefois, la peur de l'extension peut déclencher des actions militaires locales ou des coups de force dont le but serait de permettre aux Russes de reprendre le contrôle de certaines des républiques anciennement soviétiques, devenues indépendantes.

La parité des armes conventionnelles entre l'OTAN et la Russie risque également d'inciter les dirigeants de Moscou à soutenir de telles actions dont ils savent bien qu'elles ne peuvent déclencher une réplique atomique, ni même conventionnelle de la part de l'Occident.

Si cela devait arriver, les coûts non pas financiers mais politiques de l'élargissement de l'OTAN seraient énormes. Au lieu de la sécurité illusoire que l'extension apporterait aux peuples qui souhaitent rejoindre l'Alliance, elle risque d'accroître l'insécurité dans toute l'Europe de l'Est.

Cela entraînerait implicitement la désagrégation de l'OSCE dont un des principaux mérites est celui d'avoir établi, grâce à l'Acte Final d'Helsinki, un lien stable entre Américains du Nord et Européens, que la disparition de l'OSCE ne peut qu'affaiblir.

LA POLOGNE EN ROUTE VERS L'UNION EUROPEENNE

Suite de l'Allocution du Ministre des Affaires Etrangères de Pologne, le Professeur Dariusz ROSATI, à l'Institut Royal d'Affaires Internationales de Bruxelles le 10 Octobre 1996. *Suite du Combat n° 278 (Extraits)*

Dès le début, nous avons soulevé le problème de notre présence aux discussions sur l'avenir de l'Union dans la Conférence Intergouvernementale, car les solutions retenues à la Conférence ont une incidence directe sur notre avenir. Nous considérons les comptes-rendus proposés comme non satisfaisants, aussi bien dans leur substance que dans leur forme. Nous espérons que l'Union va finir par accepter que les futurs membres puissent bénéficier du droit, non seulement d'être informés du cours de la discussion mais aussi d'y participer activement.

Le besoin d'une telle participation serait particulièrement urgent dans l'optique d'un éventuel échec de la Conférence, aussi bien en ce qui concerne les solutions que le programme adopté. La prochaine Conférence de mi-1997 donne à la Pologne et à d'autres pays associés une chance pour lancer la négociation dès le mois de Décembre 1997, c'est-à-dire au Sommet de Luxembourg. Tout délai supplémentaire pourrait compromettre ce calendrier, provoquant frustrations et manque de confiance entre les pays qui aspirent à devenir membre.

La Conférence Intergouvernementale et le problème de l'élargissement ne sont que deux des nombreuses questions que l'Union Européenne doit traiter à la fin de ce siècle. La Conférence doit achever son travail avant le début des négociations avec les pays demandeurs, mais d'autres problèmes sont pendants, tels la création de l'union économique et monétaire, les futures relations entre les Etats-Unis et l'Europe de l'Ouest, l'adaptation de la politique agricole commune aux nouvelles conditions, la définition des règles du financement et de l'appropriation des fonds de l'Union après 1999. Toutes doivent être résolues lors d'un processus d'une certaine manière parallèle aux négociations de l'adhésion des nouveaux membres avec les pays associés de l'Europe du Centre et de l'Est.

Il serait indésirable que le problème de l'ouverture de l'Union vers l'Est devienne une monnaie d'échange pour satisfaire les intérêts de chacun des membres actuels de l'U.E. Rien qu'en retardant l'accession de nouveaux membres, l'Union perdrait sa propre dynamique et crédibilité et ne pourrait plus générer le mouvement, ni consolider le sens de la sécurité en élargissant le marché unique et en aiguisant la compétitivité de l'Union Européenne dans les autres régions du monde.

La Pologne n'a pas l'intention de sous-miner l'Union. Au contraire, nous souhaitons tout faire pour la voir forte, efficace, et très compétitive. Notre ambition est d'être un élément fort dans l'élargissement de l'Union qui offre une contribution substantielle à l'accroissement du sens de la sécurité, ainsi qu'à la stabilité interne et externe.

□

Quoique nous ne puissions adhérer immédiatement à l'Union Economique et

Monétaire, il est déjà clair à ce jour que nous restructurons notre économie pour satisfaire les critères de convergence définis dans le Traité de Maastricht. A ce jour, nous avons déjà rempli deux des conditions, soit le critère du déficit du budget de l'Etat et celui de la dette publique.

Nous souhaitons participer à l'effort de défense commune des pays européens. Notre participation à l'Union Européenne Occidentale est une priorité égale à la participation à l'OTAN et à l'Union Européenne. Nous pouvons envisager l'intégration graduelle au deux organisations européennes et souhaitons prendre part au processus.

Il est de plus en plus évident que l'élargissement de l'Union nécessitera une modification de la politique agricole commune. Le transfert de certaines ressources financières du fond agricole aux nouveaux membres semble inévitable, quoique la période de transition définie pour l'intégration de l'agriculture polonaise puisse être étendue. Toutefois des études politiques objectives prouvent qu'afin d'intégrer les agricultures des pays de l'Europe du Centre et de l'Est à celle de l'Union, les fonds de la politique agricole commune devront s'accroître d'environ 10 milliards d'Ecus annuellement (le budget actuel de la politique agricole commune se monte à 41 milliards d'Ecus) ce qui, comme vous en conviendrez, ne constitue point une dépense excessive à la lumière des coûts totaux et des bénéfices potentiels.

Il semble que la politique d'aide à l'Union demande également à être réétudiée. A ce jour, la Pologne n'a bénéficié que du fond PHARE qui est la source la plus importante de l'aide non remboursable offerte à la Pologne. Mais cette aide continue à témoigner une grave disparité avec les assistances directes offertes à divers chapitres, à des pays bien plus riches que la Pologne.

□

Mesdames et Messieurs, il apparaît parfois qu'après la période initiale de folie générée par les changements en Europe du Centre et de l'Est, l'Europe Occidentale se soit renfermée maintenant sur elle-même. De plus en plus fréquemment, des intérêts étroits de groupe et l'accroissement de certaines charges assombrissent la vision à long terme d'une Europe sans frontière, l'Europe de 500 millions de consommateurs.

Toutefois l'idée est de créer une Europe sûre et sans conflit. L'intensification de l'intégration économique qui accroît la croissance et la prospérité à travers l'Europe, garantit que la volonté polonaise et sa détermination à s'intégrer à l'Union Européenne dans un avenir rapproché, ne soit pas ignorée ou dissipée, et que les intérêts particuliers n'obtiennent pas une priorité injustifiée. Car nous tous en partagerons les bénéfices. Bénéfices pour la Pologne et pour l'Europe entière.